

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maritxu Gaztelumendi Urruzola

*Oiartzun,
Gipuzkoa
(1938-2020)*

Aurkibidea

Biografia

Oiartzungo Karrika auzoko Arozkene baserrian jaio zen, 1938ko uztailaren 17an. Arozkene baserrikoa bertakoa zuen aita, eta Errenteriako Egiburu baserrikoa ama. Ahizpa zaharragoa eta bi anaia gazteago izan ditu Maritxuk. 22 urte inguru zituela kalera joan zen bizitzera familia guztia, Karrika auzoan bertan. Eskola garaian, etxeko lanetan laguntzen eta esne partitzen ibili zen. Zerbitzari lanetan jardun zuen gaztetan, Gurutze auzoko jatetxe batean hasi eta Errenteriako Panierren, Maria Cristinan, Igeldon, Fagollagan zein Epeleko Etxeberrin ere aritzeraino. 24 urte inguru zituela, ordea, administrazio ikasketei heldu zien Maritxuk, eta ikasi bitartean, haurrekin irakasle aritzeko aukera sortu zitzaion, Errenterian lehenik, eta hazten ikusi zuen auzoan bertan gero, Oiartzungo Karrikan, hain zuzen. Karrikan kultur sustatzaile lanetan ere jardun zuen, dantza taldea eta beste hainbat kultur adierazpen bultzatuz, eta gaur egun Karrikan den Artaso Elkartearen abian jartzeko lehen pausoak eurek eman zituzten, gerora auzolanean altxatua izan bazen ere. San Migel patronatuan hasi zen lanean gero, eta Villabonara ezkondu zen; bertan zazpi urte inguru egin eta Oiartzunera itzuli zen bizitzera, Ugaldetxo auzora, senarra eta bi semerekin. Oiartzunera itzuli eta gerra aurreko "poxpolinak" berreskuratze lanetan jardun zuen, Jon Oñatibia idazle eta txistulariak abiatutako asmoa gauzatuz. Hiru liburu ditu idatziak eta bere kontura argitaratuak: *`Karrika Xabaleko aritz-ondotik´* (2004), *`Poxpolinak´* (Jon Oñatibiaren oroimenez)

Zintak

OIA-118

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazkin, Aitor
- **Data:** 2015-03-14
- **Iraupena:** 68 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

OIA-119

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazkin, Aitor
- **Data:** 2015-03-14
- **Iraupena:** 54 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

OIA-122

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazkin, Aitor
- **Data:** 2015-09-21
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

OIA-123

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazkin, Aitor
- **Data:** 2015-12-23
- **Iraupena:** 40 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

OIA-124

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazkin, Aitor
- **Data:** 2015-09-21
- **Iraupena:** 8 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

OIA-125

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazkin, Aitor
- **Data:** 2016-03-22
- **Iraupena:** 5 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

OIA-126

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak

- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazkin, Aitor
- **Data:** 2016-03-22
- **Iraupena:** 35 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

OIA-127

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazkin, Aitor
- **Data:** 2016-04-19
- **Iraupena:** 38 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

Pasarteak

1. Karrikatik Arraguara, Villabonatik pasata

- **Erref:** OIA-118/002
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:00:37. **Bukatu:** 00:01:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Oiartzungo Karrika auzoko Arozkene baserrian jaio, handik karrika auzoko kaleko etxe batera, Villabonara ezkondu, Oiartzungo Ugaldetxo auzora itzuli, eta, azkenik, Arragua auzoan bizitzen bukatu.

2. Lan klase ugari probatu eta langintza askotan jardundakoa

- **Erref:** OIA-118/005
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:03:17. **Bukatu:** 00:05:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Gaztetan baserriko lanetan ari behar izaten zuen Maritxuk, esate baterako, etxerik-etxe esne partitzen, Oiartzunen. Osasun arazoak medio, ezin izan zuen fabrikari lan egin, eta zerbitzari lanetan aritu zen bolada batez.

3. Zerbitzariak non-noiz lan egiteko antolatzeko modua

- **Erref:** OIA-118/006
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:05:36. **Bukatu:** 00:08:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Kamarera talde bat arduratzen zen, jatetxeen beharren arabera, zerbitzari gehiago deitzeaz.

4. 24 urterekin ikasten hasi

- **Erref:** OIA-118/007
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:08:32. **Bukatu:** 00:11:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Zerbitzari lanetan zebilela, beso bateko ukalondoa eta besteko eskumuturra batera hautsi zituen Maritxuk. 24 urte zituen orduan, eta ikasketei ekin zien, unean sortu zitzaizkion beldur eta lotsa guztiei aurre eginez. Administrari Ikasketak egin bitartean, irakasle lanetan ere aritu zen, bai Erreterian, eta baita Oiartzungo Karrika auzoan ere. Eskola partikularrak ematen ere ibili zen, eta baita bere bokazioa aurkitu ere.

5. Arozkene Berriko eskola

- **Erref:** OIA-118/008
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:11:50. **Bukatu:** 00:12:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza

Laburpena:

Hiru urtez-edo aritu zen Maritxu Arozkene-Berrin eskolak ematen. Garai hartan amaitu zituen administrari ikasketak, eta irakasle izateko praktikak ere orduantxe egin zituen. Ikastolan lan egiteko aukera sortu zitzaionerako, ordea, Donostiako San Migel Patronatuan lanean hasia zen.

6. Artaso taldea: Karrikan haurrekin lanean. Dantzari txikiak.

- **Erref:** OIA-118/009
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:12:45. **Bukatu:** 00:13:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Aisia
- Aisia » Kultura » Dantza
- Aisia » Kultura

Laburpena:

Karrika auzoan haurrekin egindako lana kontatzen du Maritxuk. Garai hartan hezkuntza munduarekin harreman handia zuen berak, bai eta haurren aisialdi munduarekin ere: udalekuak... Eta bere gogo eta jakintza guztia bideratu

zituen Karrika auzoko hurrekin aisialdian lan egitera. Taldeari Artaso izena zergatik jarri zioten azaltzen du.

7. Mezetan dantzarako toki eske

- **Erref:** OIA-118/010
- **Iraupena:** 0:03:56. **Hasi:** 00:13:48. **Bukatu:** 00:17:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Aisia » Kultura

Laburpena:

Maritxu Karrikako hainbat hurrekin aritzen zen dantzak irakasten. Entseatzeko tokirik ez zutela eta, meza egun batean erabaki zuten "eskaria" egitea.

8. Elizako dirua apaizari eskatu

- **Erref:** OIA-118/011
- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:17:44. **Bukatu:** 00:20:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Aisia » Kultura
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Auzotarrek mezetan atabakara botatako diruaren parte bat apaizari eskatu ziotenekoa kontatzen du Maritxuk.

9. Karrika auzoko txabola eta Maritxuren despedida

- **Erref:** OIA-118/012
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:20:37. **Bukatu:** 00:23:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Karrika auzoko Bidasoro baserriko Joakin Arozenak txabola bat egiteko lur-saila utzi zien auzoko gazteei, dantza taldea aurrera ateratzeko entseatzeko tokia izan zezaten. Maritxu Villabonara ezkontzera zihoan, eta txabola altxako zuten tokian berean agurtu zituen auzoko gazteak, eta txabola izango zenaren lehendabiziko harria jarri zuen, egun hartan bertan.

10. Karrika auzoko dantzari txikien desagerpena

- **Erref:** OIA-118/013
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:23:53. **Bukatu:** 00:26:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Politika
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Maritxu Villabonara ezkondu eta berehala desegin zen dantzari txikien taldea.

11. Artaso, Karrika auzoko Elkarte

- **Erref:** OIA-118/014
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:26:59. **Bukatu:** 00:28:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Elkarte gastronomikoak

Laburpena:

Dantzari txikiek hasiera batean mesede truke lortutako lur-sailean berean altxa zuten gero Artaso Elkarte.

12. Oiartzunen pospoliñak berpiztu nahian

- **Erref:** OIA-118/016
- **Iraupena:** 0:04:54. **Hasi:** 00:28:31. **Bukatu:** 00:33:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Jon Oñatibiak Oiartzunen pospoliñak berpiztea proposatu zion Maritxuri. Maritxuk ontzat hartu zuen proposamena, baina handik hamabost bat egunera istripuz hil zen Oñatibia.

13. Pospoliñak aurrera ateratzen

- **Erref:** OIA-118/017
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:33:25. **Bukatu:** 00:36:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Maritxuk, Jon Oñatibia zendu zela, bakarrik egin behar izan zuen aurrera pospoliñ taldeak aurrera ateratzeko egitasmoarekin. Gerra aurrean batzokitan sortutako dantza eta kantu errepresentazio moldea zen poxpoliñena, eta haur eta gaztetxoek hartzen zuten parte halakoetan. Maritxu Barriola donostiarraren laguntza izan zuen Maritxuk.

14. "Aitona sutondoan ipuin kontari" ipuin bilduma I

- **Erref:** OIA-118/019

- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:40:05. **Bukatu:** 00:42:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Aitona sutondoan ipuin kontari" ipuin bilduma idatzi zuen Maritxuk 2014. urtean. Errenteriako euskaltegi batetik liburua aurkezteko deitu zutenekoa kontatzen du. Maritxuk berak argitaratu zuen liburua, gastu guztiei bere poltxikotik aurre eginez. Ez zaio batere damutzen. Oso pozik dago. Animoak eta kritika onak jaso zituen liburuagatik.

15. "Aitona sutondoan ipuin kontari" ipuin bilduma II

- **Erref:** OIA-118/021
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:43:33. **Bukatu:** 00:45:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Liburua idazteko motibazioak nondik.

16. EPA-HHI ikastaroan

- **Erref:** OIA-118/022
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:45:31. **Bukatu:** 00:47:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

EPA-HHI (Helduen Hezkuntza Iraunkorra) ikastaro batean ari zela ere animatu zuten aitonari bildutako ipuinez osatutako liburua argitaratzera.

17. EPA-HHI ikastaroetan 3 urtez

- **Erref:** OIA-118/025
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:50:54. **Bukatu:** 00:52:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

EPA-HHI ikastaroetan 3 urtez ari izan da Maritxu, euskaraz idazten trebatzen.

18. "Hiltzeko zorian dagon gizona" ipuina

- **Erref:** OIA-118/028
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:55:35. **Bukatu:** 00:57:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Maritxuk "Hiltzeko zorian dagon gizona" ipuina kontatzen du, bera txikia zela aitonari jaso.

19. "Nagusia eta morroia" ipuina

- **Erref:** OIA-118/030
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:57:57. **Bukatu:** 01:00:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Haika, mutil!" kanta famatuaren aldaki bat, ipuin moldean jarrita.

20. Mikel Laboarekin lanean

- **Erref:** OIA-118/031
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 01:00:56. **Bukatu:** 01:01:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Aisia » Kultura » Idaztea
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Maritxu Mikel Laboarekin aritu zen lanean bolada batez, Donostiako Patronatuan

21. "Zeruko kantak"

- **Erref:** OIA-118/033
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 01:02:09. **Bukatu:** 01:03:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Maritxuren aitona, ahoko mugimendu gaitzak eginez, bilobei esan ohi zien aho-korapilo antzekoa da "Zeruko kantak" delakoa.

22. "Erregearen hiru alabak"

- **Erref:** OIA-118/035
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 01:03:12. **Bukatu:** 01:04:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Maritxuren aitona bilobei ipuin kontatzen hasi baino lehen sarrera gisa baliatu ohi zuen hitz-jolas errimaduna da "Erregearen hiru alabak".

23. "Ama emaidazu jaten" hitz-jolasa

- **Erref:** OIA-119/002
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:00:18. **Bukatu:** 00:01:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Ama emaidazu jaten" hitz-jolasa edo haur kanta.

24. Aho korapiloak eta kantak onuragarriak haurrentzat

- **Erref:** OIA-119/003
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 00:01:29. **Bukatu:** 00:05:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak

Laburpena:

Kanta eta aho korapiloak ariketa ona dira haurrentzat, arreta jartzen eta burua lantzen ikasten dutelako.

25. Eguneroko bizitzari lotutako kanta eta hitz jolasak

- **Erref:** OIA-119/004
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:05:10. **Bukatu:** 00:06:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak

Laburpena:

Eguneroko bizitzari lotutako kanta eta hitz jolasak izaten ziren Maritxu haurra zenekoak.

26. "Txoriaren atxiloketa"

- **Erref:** OIA-119/007
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 00:08:38. **Bukatu:** 00:08:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak
- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Ume katak

Laburpena:

"Txantxangorria txantxote..."

27. "Txoriaren atxiloketa", azalpena

- **Erref:** OIA-119/009
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:09:14. **Bukatu:** 00:10:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Kantei buruzko azalpenak

Laburpena:

Ahozko euskal literatur pieza baten azalpena, behinola Maritxuri haren aitak emana.

28. "Txantxote"-ren esanahia

- **Erref:** OIA-119/011
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:11:04. **Bukatu:** 00:12:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa

Laburpena:

"Txantxangorria txantxote, birigarroa alkate, zizare punta batengatikan atxilotu naute" ahozko euskal literatura piezan "txantxate" zein "txantxote" hitzak jaso izan dira. Maritxuk bere bertsioa ematen du.

29. "Esneketaria eta esne hartzailea"

- **Erref:** OIA-119/013
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:12:23. **Bukatu:** 00:13:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Ume katak

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Esneketari bati kargu hartu zion eroslearen kexa eta esneketariaren erantzuna biltzen dituen pasadizoa.</p>

30. Esnea lapasteko arriskua

- **Erref:** OIA-119/014
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:13:08. **Bukatu:** 00:15:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Behin behia jetzita, esnea ez galtzeko aholkuak. Maritzuk bildutako pasadizo hau lagun artean aipatzen omen zuten hala egokitutako egoeratan, txiste edo gertaera umoretsu moduan.

31. Esneketaria, ikazketaria...

- **Erref:** OIA-119/015
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:15:42. **Bukatu:** 00:18:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Esneketaria, ikazketaria, egurketaria... hainbat langintzatan aritzen zenari erreferentzia egiteko modua.

32. Esnea mamitzea edo kalatzea

- **Erref:** OIA-119/017
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:19:31. **Bukatu:** 00:21:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Esnea mamitzea edo kalatzea zerri esaten zioten.

33. Galdutako esnea berreskuratzen

- **Erref:** OIA-119/018
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:21:36. **Bukatu:** 00:22:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Galdutako esnetik mamia aprobetxatzerik bai omen da, galtzearen zergatia jakinez gero.

34. "zatan" aditz laguntzailea ez da oiartzuera

- **Erref:** OIA-119/020
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:23:41. **Bukatu:** 00:25:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Tratamenduak

Laburpena:

<p>"Zatan" aditz laguntzailea baztan ingurukoa ote den dago Maritxu. Izan ere, aitonari jasotako ipuin askotan Baztan aldeko kontu eta hizkera azaltzen dira.</p>

35. "Oiartzungo etxe batzuei baten batek botatakua" azalpena

- **Erref:** OIA-119/022
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:29:21. **Bukatu:** 00:30:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak

Laburpena:

<p>"Oiartzungo etxe batzuei baten batek botatakua" piezaren nondik norakoak.</p>

36. "Oiartzungo etxe batzuei baten batek botatakua"

- **Erref:** OIA-119/023
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:30:07. **Bukatu:** 00:30:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

"Oiartzungo etxe batzuei baten batek botatakua" hitz-jolas edo jostaketarako ume-kanta.

37. Zuberoa jatetxea, Oiartzungo Garbuno baserria.

- **Erref:** OIA-119/024
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:30:41. **Bukatu:** 00:33:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

"Oiartzungo etxe batzuei baten batek botatakua" hitz-jolas edo jostaketarako ume-kantan azaltzen diren baserriei eta kontuei buruzko azalpenak.

38. Abarka handiekin gari-hazi bila

- **Erref:** OIA-119/025
- **Iraupena:** 0:04:44. **Hasi:** 00:33:47. **Bukatu:** 00:38:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Oiartzuar bat Nafarrora gari-haziak lapurtzera joan zenekoa kontatzen duen kondaira. Ataungo "San Martiniko" kondairaren bertsioa, besteak beste.</p>

39. "Aranbire, pantasi handi; gona luzia Garagartzako"

- **Erref:** OIA-119/027
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:39:31. **Bukatu:** 00:41:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Oiartzuarrek "pantasia" hitzari ematen dizkioten esanahiak.

40. "Hau da hau, karetx-ipurdi!"

- **Erref:** OIA-119/028
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:41:48. **Bukatu:** 00:43:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Karetx-ipurdi (karetx = garatxo) espresioaren esanahia azaltzen du Maritxuk.

41. "Kiyo, kiyo, Kantoyakua"

- **Erref:** OIA-119/029
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:43:55. **Bukatu:** 00:45:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

Kioa zer gaixotasun den azaltzen du Maritxuk

42. "Txintxua ta izpiya"

- **Erref:** OIA-119/031
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:47:08. **Bukatu:** 00:48:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Izengoiti kontuak. Oiartzungo "txintxua" eta "izpiya"ren arteko adarjotzea.

43. "Seme Gazteena"

- **Erref:** OIA-119/034
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:50:51. **Bukatu:** 00:51:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa

Laburpena:

"Aitona sutondoan ipuin kontari" liburutik ateratako ahozko literaturako pieza.

44. Hurrei azalpen egokiak ematearen garrantziaz

- **Erref:** OIA-122/002
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:00:13. **Bukatu:** 00:01:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza

Laburpena:

Hurrei azalpen egokiak ematea zein garrantzitsua den azaltzen du Maritxuk. Berak, txikitan, "otso" animalia izena entzun aldiro, "hartza" irudikatzen omen zuen; urteak egin zituen uste oker hori buruan.

45. Astoa eta otsoa (baseliza zaharreko gertaerak) ipuina

- **Erref:** OIA-122/003
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:01:46. **Bukatu:** 00:05:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Euskara » Tratamenduak

Laburpena:

<p>Maritxuk "Astoa eta otsoa" (baseliza zaharreko gertaerak) ipuina kontatzen du, berak idatzitako "Aitona sutondoan ipuin kontari" ipuin-liburura bilduta dagoena. Aitona zutenak kontatzen omen zien, txikiak zirela.</p>

46. Hika, zuka eta berorika

- **Erref:** OIA-122/005
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:07:03. **Bukatu:** 00:09:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Aisia » Kultura » Idaztea
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Maritxuk bildutako ipuinetan animalien arteko elkarrizketak hika izaten dira, ia beti. Tratamendu horrekin izan duen harremanari buruz mintzo da.</p>

47. "Ijitoen entierroa"

- **Erref:** OIA-122/007
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:11:56. **Bukatu:** 00:12:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa

Laburpena:

Maritxu Gaztelumendi Urruzolak idatzitako "Aitona sutondoan ipuin kontari" liburura bilduta dagoen euskal ahozko literaturako pieza.

48. "Pazko eguneko bazkaria"

- **Erref:** OIA-122/010
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:14:38. **Bukatu:** 00:15:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Euskara » Tratamenduak

Laburpena:

<p>Maritxu Gaztelumendi Urruzolak idatzitako "Aitona sutondoan ipuin kontari" liburura bilduta dagoen euskal ahozko literaturako pieza.</p>

49. Pazko asteari buruzko azalpenak

- **Erref:** OIA-122/011
- **Iraupena:** 0:04:23. **Hasi:** 00:15:37. **Bukatu:** 00:20:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Pazko asteko ohiturak eta ospakizunak nolakoak ziren. Ardagaiari su emanda ibiltzen ziren haurrak baserriz-baserri.

50. Esne kontuak

- **Erref:** OIA-122/013
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:22:37. **Bukatu:** 00:25:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Maritxuk esnari buruzko hainbat kontu azaltzen ditu.

51. Maria Inaxi eta Bartolo. Bertsoak.

- **Erref:** OIA-122/016
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:28:40. **Bukatu:** 00:31:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bertsoak

Laburpena:

Garai bateko ligatze kontuen berri ematen duten bertsoak kantatzen ditu Maritxuk, "Aitona sutondoan ipuin kontari" liburura bilduta dituenak.

52. Ameriketara joan aurreko gosaria

- **Erref:** OIA-122/019
- **Iraupena:** 0:05:28. **Hasi:** 00:35:13. **Bukatu:** 00:40:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Pernando Amezketarra aipatzen duen pasadizoa, Maritxuk "Aitona sutondoan ipuin kontari" liburura bilduta duena, behinola aitona zutenak kontatua.

53. Pernando Amezketarra eta Txirrita

- **Erref:** OIA-122/021
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:41:34. **Bukatu:** 00:44:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Maritxuk Pernando Amezketarraren eta Txirritaren gaineko hausnarketa egiten du.

54. Oso emakume gutxi famatu eta goratu izan da

- **Erref:** OIA-122/023
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:44:55. **Bukatu:** 00:46:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Maritxuk gizaseme famatu askoren berri izan du, baina oso emakume gutxirena.

55. Karrikako haurrak eta Zaragozako maistra

- **Erref:** OIA-122/024
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:46:55. **Bukatu:** 00:50:09

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Familia eta harremanak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Bizitzan aurrera egiteko oso oinarri eskasa jaso zuen Maritxuren belaunaldiak; baina jasotakoarekin egin behar izan zuten aurrera, eta gaur egungo belaunaldi gazteekin moldatzeko eta elkar ulertzeko gai izatea belaunaldi oso haren meritutzat du Maritxuk.

56. Gurasoen eta seme-alaben arteko ezin ulertuak

- **Erref:** OIA-122/025
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:50:09. **Bukatu:** 00:53:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Familia eta harremanak

Laburpena:

Maritxuk sumatu izan du ezin ulerturik ikasketa maila eta belaunaldi ezberdinetako jendearen artean.

57. Sorginaren pasadizo edo kontakizuna

- **Erref:** OIA-122/027
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:55:55. **Bukatu:** 00:56:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

"Sorginarena", Maritxuk "Aitona sutondoan ipuin kontari" liburura bilduta duena, eta aitona zutenak kontatu ohi ziena.

58. Sorginaren pasadizo edo kontakizuna (II)

- **Erref:** OIA-122/028
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:56:50. **Bukatu:** 00:59:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

"Sorginarena" pasadizo edo kontakizunaren gaineko azalpen eta hausnarketak

59. Hizkuntzaren beharra, gero eta urriagoa

- **Erref:** OIA-122/029
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:59:38. **Bukatu:** 01:02:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Teknologia berriak eta sare sozialak

Laburpena:

Euskararen egoerari eta komunikazio ohiturei buruzko iritzia. Maritxuren ustez gero eta gutxiago hitz egiten du jendeak, eta hizkuntza maila gero eta pobrea da.

60. "Zezen ona eta astoa" ipuina

- **Erref:** OIA-123/002
- **Iraupena:** 0:27:07. **Hasi:** 00:00:23. **Bukatu:** 00:27:30

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Maritxuk "Zezen ona eta astoa" ipuina irakurtzen du, berak idatzitako "Aitona sutondoan ipuin kontari" ipuin-liburura bilduta duena.

61. Alkiza, oilo-herria

- **Erref:** OIA-123/004
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:30:56. **Bukatu:** 00:32:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

"Alkizako oiloa" ipuina kontatzen zien aitonak, Maritxu-eta txikiak zirela. Urteekin, ipuina gogoan gorde zuen, baina oiloa nongoa zen ahaztu. Maritxu Alkizar batekin ezkondu zen, ordea, eta orduan gogoratu nongoa zen aitonaren ipuineko oiloa.

62. "Alkizako oiloa eta Larraulgo azeria" ipuina

- **Erref:** OIA-123/005
- **Iraupena:** 0:04:29. **Hasi:** 00:32:26. **Bukatu:** 00:36:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Maritxuk "Alkizako oiloa eta Larraulgo azeria" ipuina irakurtzen du, berak idatzitako "Aitona sutondoan ipuin kontari" ipuin-liburura bilduta duena.

63. Aitona haurren ipuin eta jolasen gidari

- **Erref:** OIA-124/002
- **Iraupena:** 0:06:42. **Hasi:** 00:00:15. **Bukatu:** 00:06:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Txikitako etxeko giroa. Aitonak beheko suaren jiran biltzen zituen haurrak, ipuinak kontatzeko. Eguraldi txarra bazen, aitona txingoka jostatzen jartzen zituen haurrak, sukaldean bertan.

64. "Alkizako oiloa eta Larraulgo azeria" ipuina

- **Erref:** OIA-126/001
- **Iraupena:** 0:04:12. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:04:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Maritxu Gaztelumendik "Alkizako oiloa eta Larraulgo azeria" ipuina kontatzen du.

65. "Zezen ona eta astoa" ipuina

- **Erref:** OIA-126/003
- **Iraupena:** 0:26:04. **Hasi:** 00:04:24. **Bukatu:** 00:30:28

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

"Zezen ona eta astoa" ipuina kontatzen du.

66. "Santo Kristo Lezokoari promesa" ipuina

- **Erref:** OIA-126/005
- **Iraupena:** 0:03:31. **Hasi:** 00:30:58. **Bukatu:** 00:34:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

"Santo Kristo Lezokoari promesa" ipuina kontatzen du.

67. Erregeren hiru alabak

- **Erref:** OIA-127/002
- **Iraupena:** 0:00:12. **Hasi:** 00:00:06. **Bukatu:** 00:00:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Maritxuren aitona errimadun pieza hau kontaktzen omen zien beti, behin eta berriz, ipuin kontari hasi aurretik.

68. "Tomaxen zelebrequiak" ipuina

- **Erref:** OIA-127/004
- **Iraupena:** 0:17:22. **Hasi:** 00:00:21. **Bukatu:** 00:17:43

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Maritxuk "Tomaxen zelebrequiak" ipuina kontaktzen du. Berez, lau pasarte argi bereiz daitezke ipuin honetan, baina Maritxuk kontaktzun bereko zatitzat dituenek, batean eman ditugu guk.

69. "Azerko eta katakuxantxa" ipuina

- **Erref:** OIA-127/006
- **Iraupena:** 0:08:39. **Hasi:** 00:18:47. **Bukatu:** 00:27:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Maritxuk "Azerko eta katakuxantxa" ipuina kontaktzen du, berak kontaktzen dituen guztiak bezalaxe, "Aitona sutondoan ipuin kontari" liburura bildua duena.

70. "Egiptora ihesi" ipuina

- **Erref:** OIA-127/008
- **Iraupena:** 0:05:03. **Hasi:** 00:29:59. **Bukatu:** 00:35:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Maritxuk "Egiptora ihesi" ipuina kontatzen du, berak kontatzen dituen guztiak bezalaxe, "Aitona sutondoan ipuin kontari" liburura bildua duena.

Gaztelumendi Urruzola, Maritxu | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-06-11

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com